

Meningokokové infekce.

MUDr. František BEŇA

Původce

- Meningokok, neisseria meningitis
  - Dělení podle polysacharidového pouzdra do **sérologických skupin**:
    - A, B, C, D, X, Y, Z, W135, 29E, H, I, K, L.
    - Nelze určit – aglutinují s více séry – **PA = polyaglutinabilní**
    - Aglutinují ve fyziolog. roztoku – **SA = spontánně aglutinující**
    - Neaglutinují – **NA**
- Invazivní meningokové onemocnění (**IMO**) způsobují v 80% sérologické skupiny A, B, a C
- Respirační onemocnění a nosičství ve 30% polyaglutinabilní

Klinický obraz

- **Prosté nosičství meningokoků** u 10 – 20% populace (přirozená imunita)
- **Respirační onemocnění** (pharyngitis, bronchitis, tracheitis, pneumonie) event. komplikace (otitis, konjunktivitis)
- **Atypická onemocnění** (arthritis, apendicitis, endokarditis, myokardytis)
- **IMO** vážné celkové onemocnění ve formě:
  - Meningokoková meningitis
  - Sepse
  - Waterhouse-Friderichsenův syndrom

Diagnosa

- Pozitivní kultivace N.M. z likvoru, hemokultury, či jiného za normálních okolností sterilního místa
- Přímý průkaz antigenů N.M. z likvoru nebo séra
- Klinický obraz meningokokové meningitidy meningokokové sepse či W-F sy
- Klinický obraz purulentní meningitidy s jednoznačnou epidemiologickou anamnézou.

Průkaz původce

- Kultivační vyšetření
- Přímá mikroskopie
- Latexová aglutinace
- PCR
- Sérologický průkaz antimengokokových protilátek – doplňková metoda.

Epidemiologická charakteristika

- **Inkubační doba**
  - 1 – 6 dnů (nejčastěji 3-4 dny)
- **Zdroj**
  - Nemocný člověk
  - Nosič
- **Přenos nákazy**
  - Přímý – kapénková infekce

Vnímavost

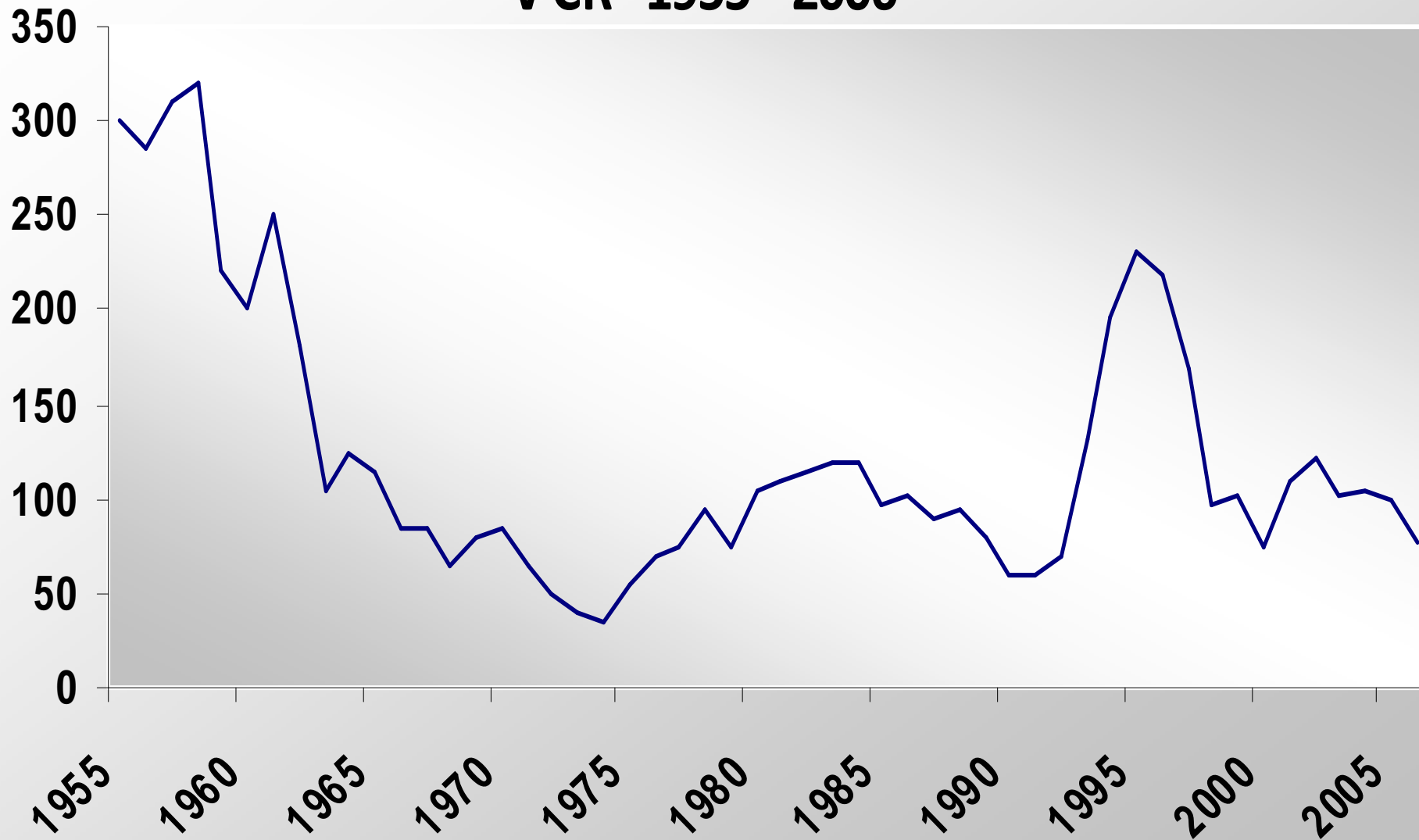
- Podmíněna přítomnosti antimeningokokových baktericidních protilátek (v dětské populaci téměř nulové hodnoty, postupný vzestup).
- *Vzestup protilátek po bezpříznakovém nosičství, po respiračních infektech, po nepatogenních Neiseriích a i po jiných mikroorganismech (E.coli – anti A protilátka)*

Výskyt

- V ČR sporadicky, ojediněle epidemie (poslední v 50. letech)
- Počet úmrtí 1965 -1992 v rozmezí 0-12 ročně.
- Od roku 1993 nová epidemiologická situace – nový genotyp sk.C – *prokazatelně se od roku 1973 u nás nevyskytoval*
- Nemocnost omezená na věkovou skupinu 15 – 19letých.
- Od roku 1994 vzestup i ve věkové skupině 1– 4 roky (nemožnost vakcinace u dětí do 2 let)

Meningokokové invazivní onemocnění v ČR 1955 - 2006

Princip terapie

- Prognóza závislá od včasnosti zahájení léčby
- Antibakteriální – dobrá citlivost na PNC. U „rizikových kontaktů“ V-PNC v terapeutických dávkách (alternativně u malých dětí ampicilin u přecitlivělosti jiné dostupné ATB).

Protiepidemická opatření

- **Preventivní**

- **Nespecifická**

- správná výživa, udržování dobré tělesné kondice, v kolektivech dodržování zásad osobní a celkové hygieny, v období výskytu onemocnění horních cest dýchacích omezení tělesné námahy,

- **Soustavné monitorování ARO a výskytu jednotlivých sérologických skupin**

Protiepidemická opatření

- **Preventivní**
  - **Specifická - aktivní imunizace polysacharidovou vakcínou A + C**
    - *Na žádost za úhradu*
    - *Doporučeno pro vybrané pracovníky mikrobiologických laboratoří*
    - *Při výjezdech do rizikových oblastí*
    - *Od června 1993 nastupující rekruti na vojenskou službu – povinné*

Protiepidemická opatření

- Represivní

- Povinné hlášení IMO

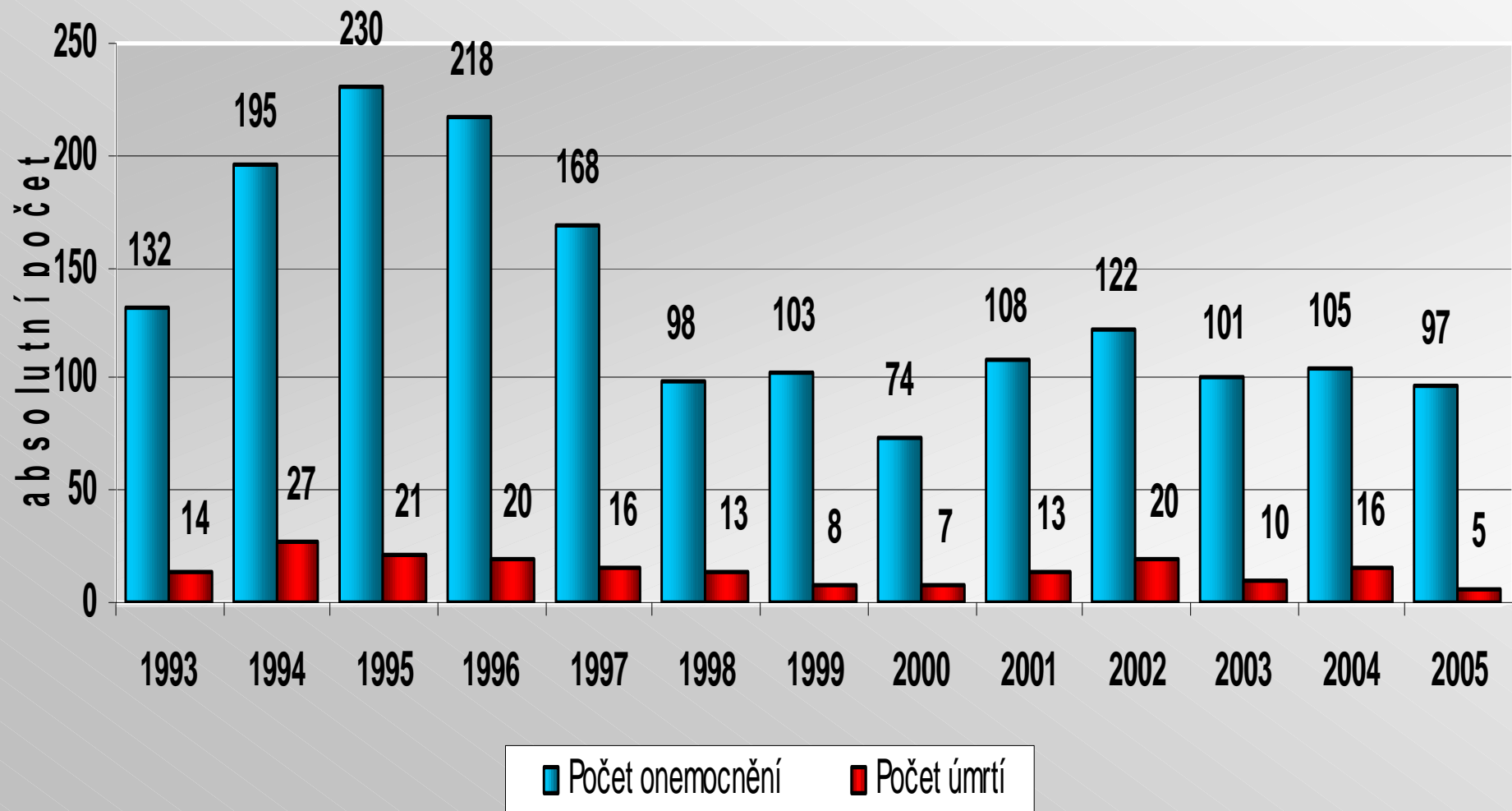
- Aktivní protiepidemická činnost v ohnisku IMO

- ✓ *kontakty zařadit pod opatření **zvýšeného lékařského dohledu** po dobu jednoho týdne (lékařské prohlídky, termometrie), omezit fyzickou zátěž včetně kondičního cvičení, snížení expozice kapénkové infekci*
- ✓ ***Rizikovým kontaktům** (děti do jednoho roku, adolescenti, osoby nad 65 let, imunodeficience, osoby po předchozím respiračním infektu, osoby stížené jiným závažným onemocněním) ihned podat cílenou **protektivní chemoprofylaxi** po dobu 7 dní v terapeutických dávkách*
- ✓ *Zvýšený přísun vitamínu, omezení kouření*
- ✓ *Omezení shromažďování osob*

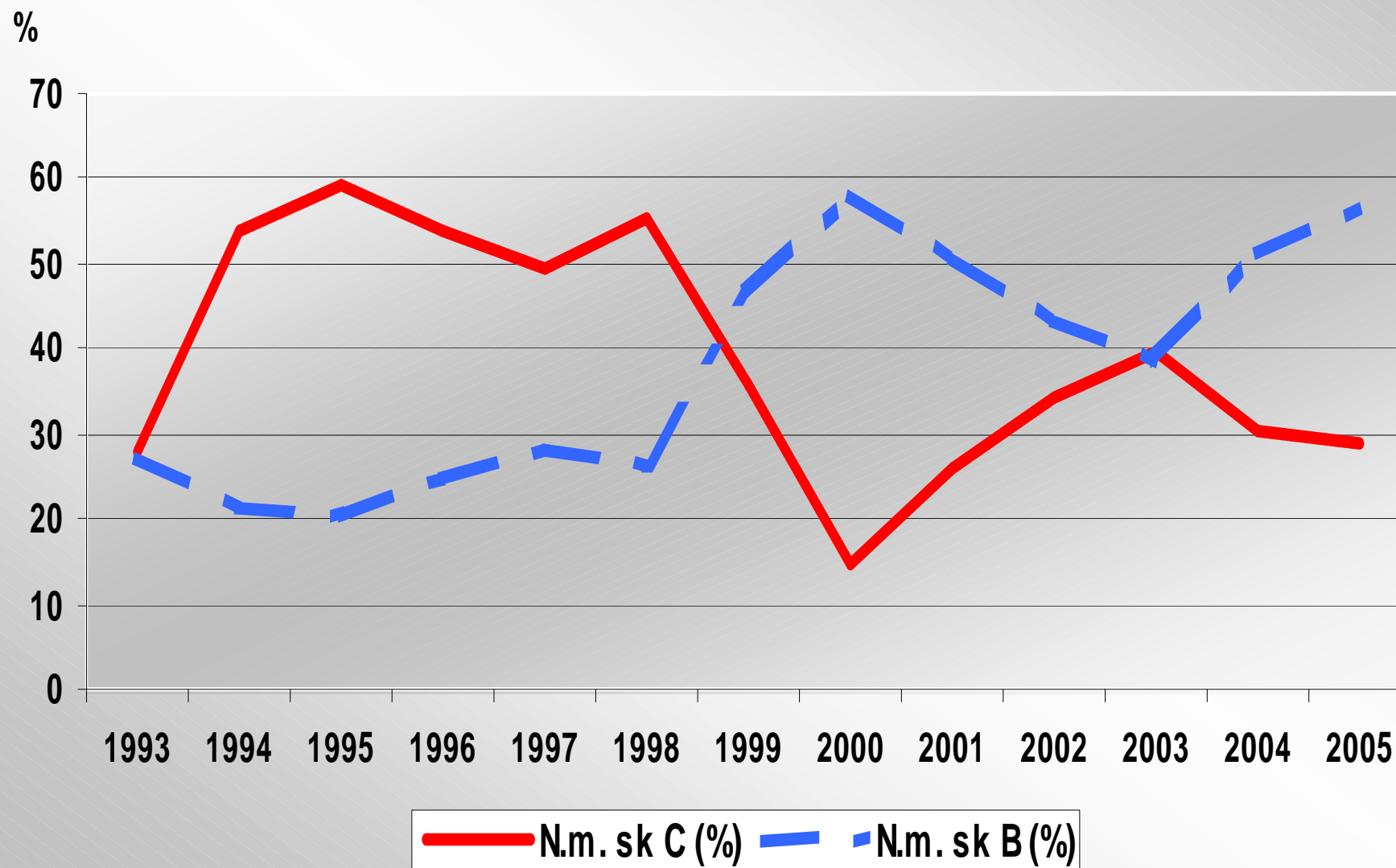
Protiepidemická opatření

- **Represivní**
  - **Cílená vakcinace** při epidemiologické indikaci
  - **V ohnisku onemocnění neočkovat** (až po uplynutí jednoho týdne)

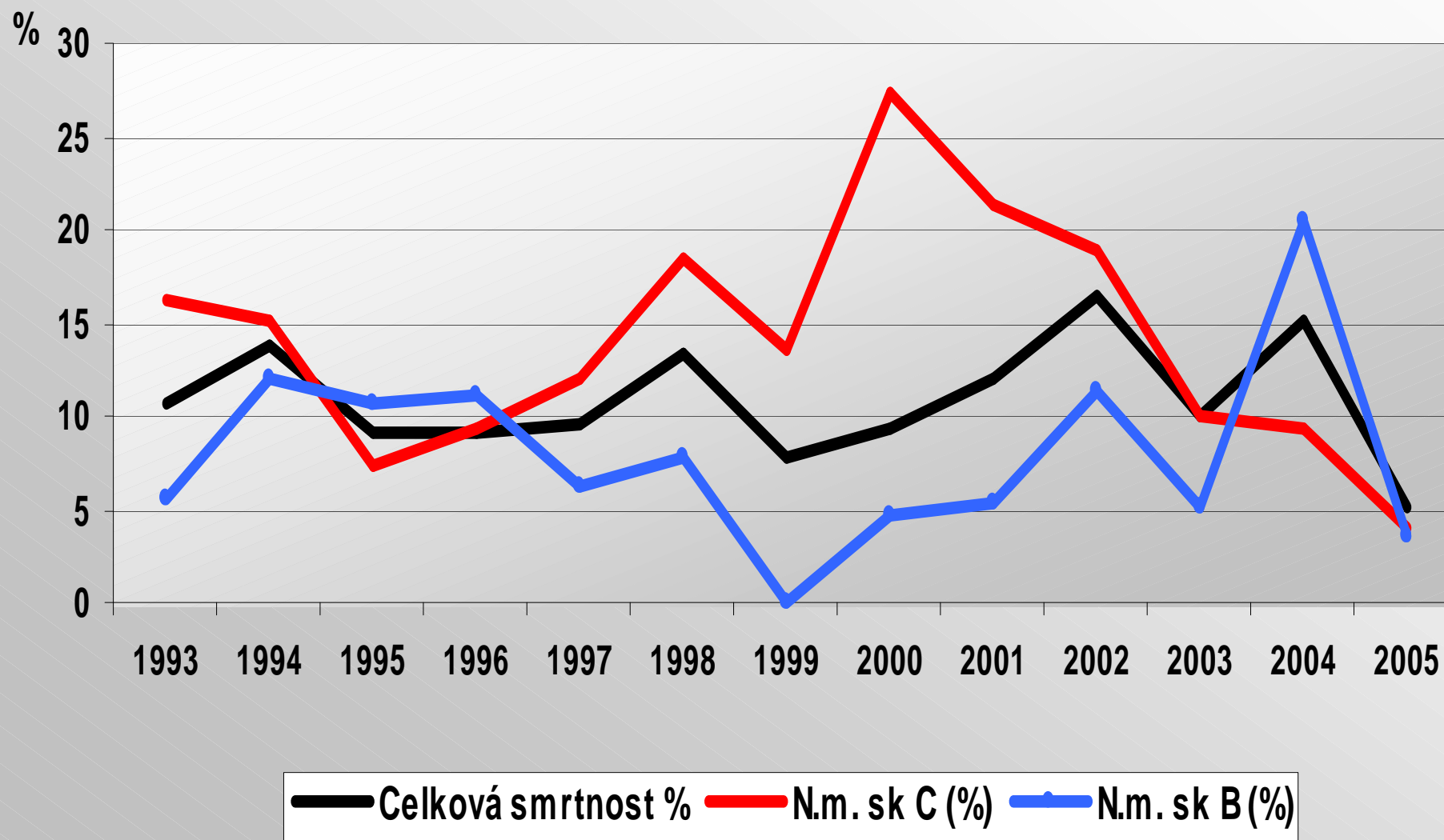
Invazivní meningokokové onemocnění ČR 1993-2005

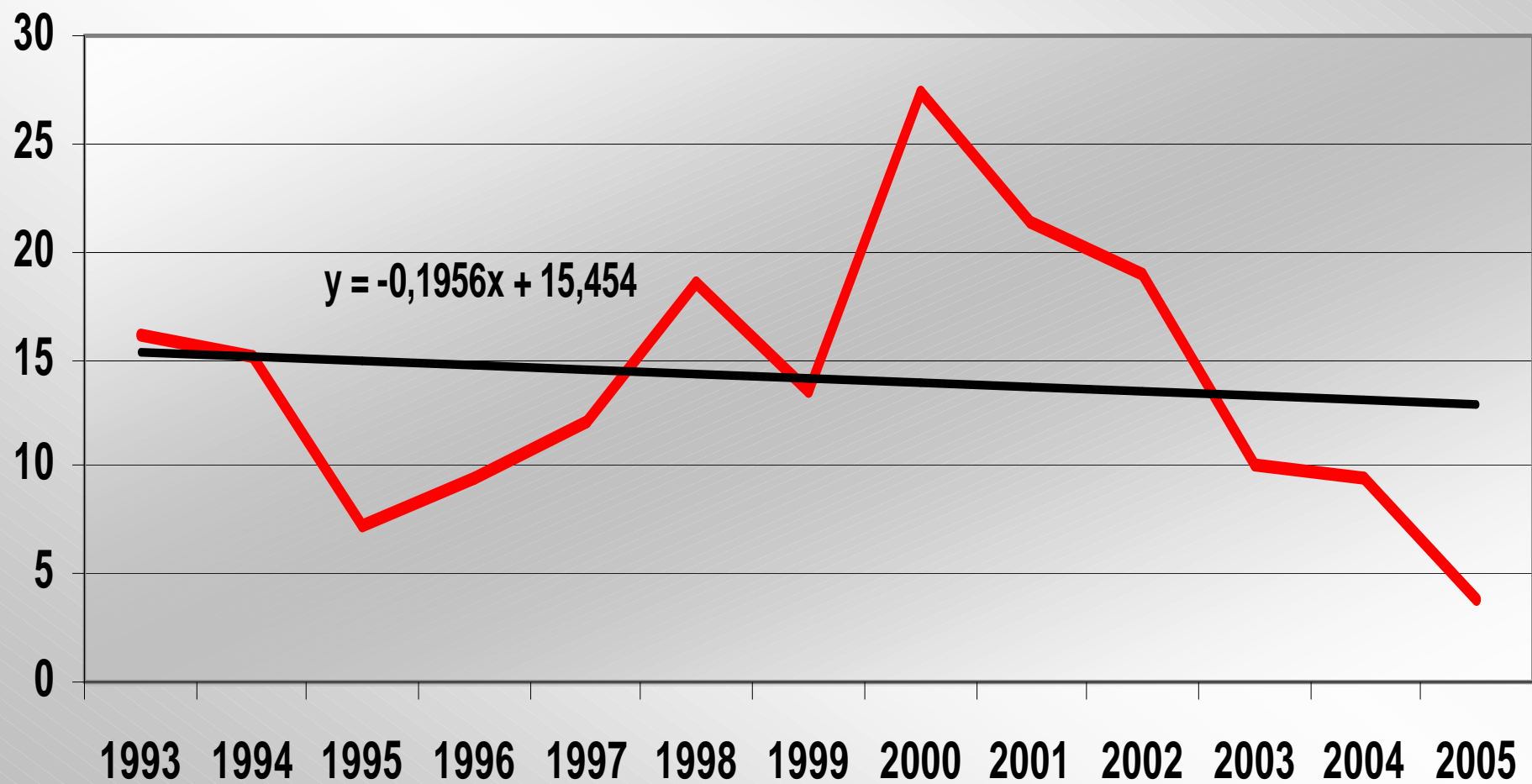
Podíl sérologických skupin B a C na celkové nemocnosti IMO ČR 1993-2005

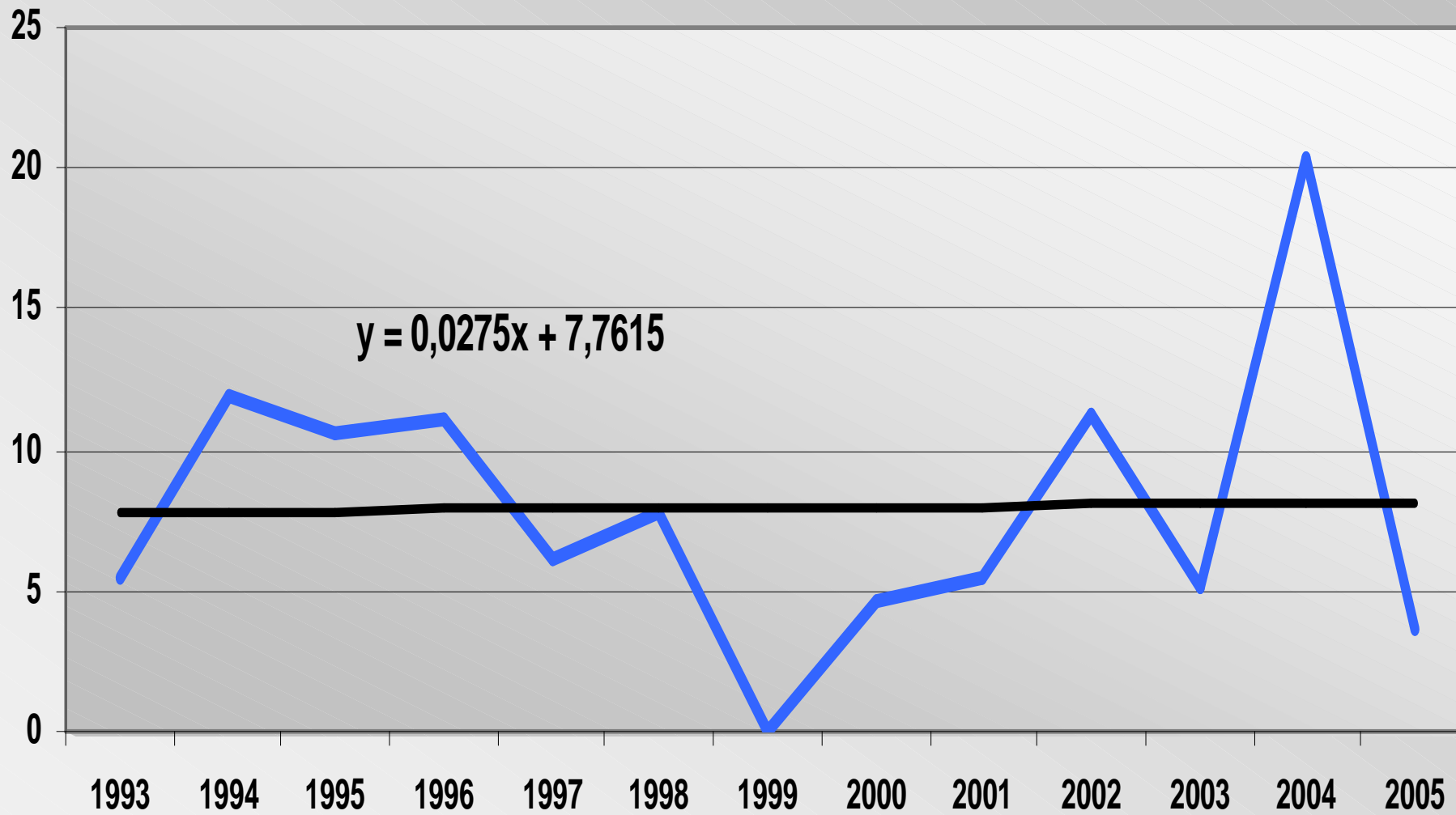
Smrtnost IMO ČR 1993-2005

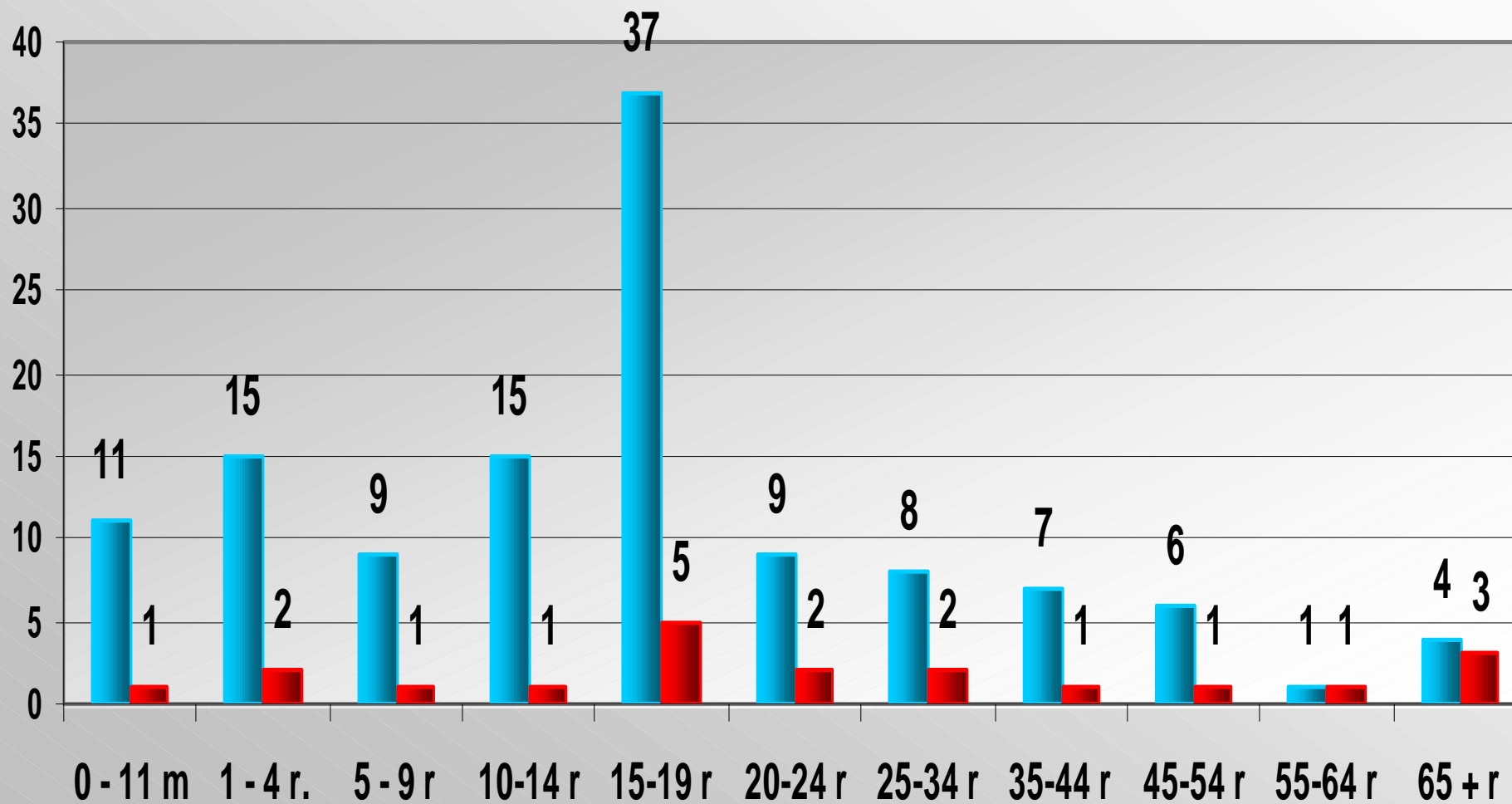
Trend vývoje smrtnosti N.m. sk. C

Trend vývoje smrtnosti N.m. sk. B

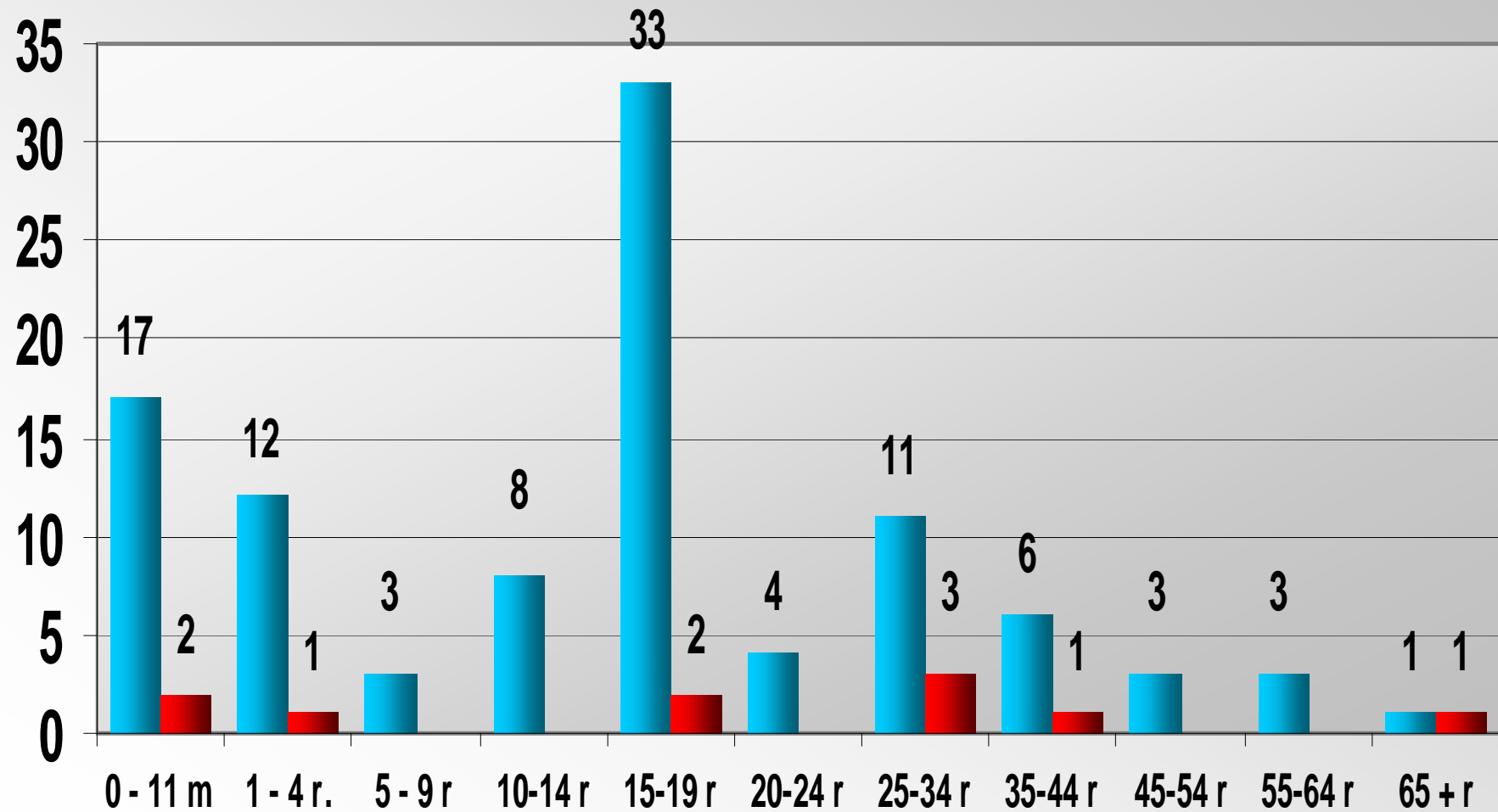

Invazivní meningokokové onemocnění vč. úmrtí, Česká republika, 2002

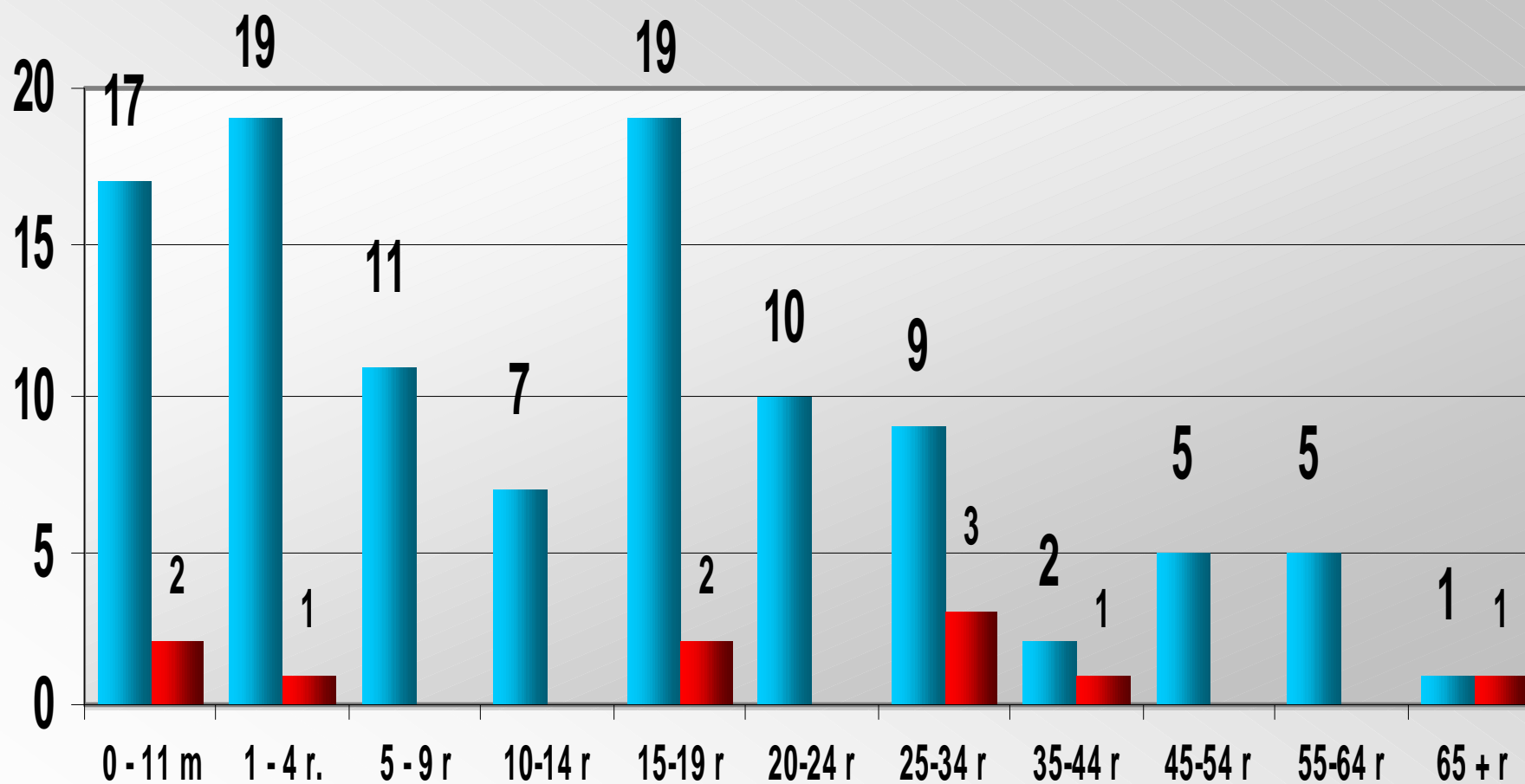

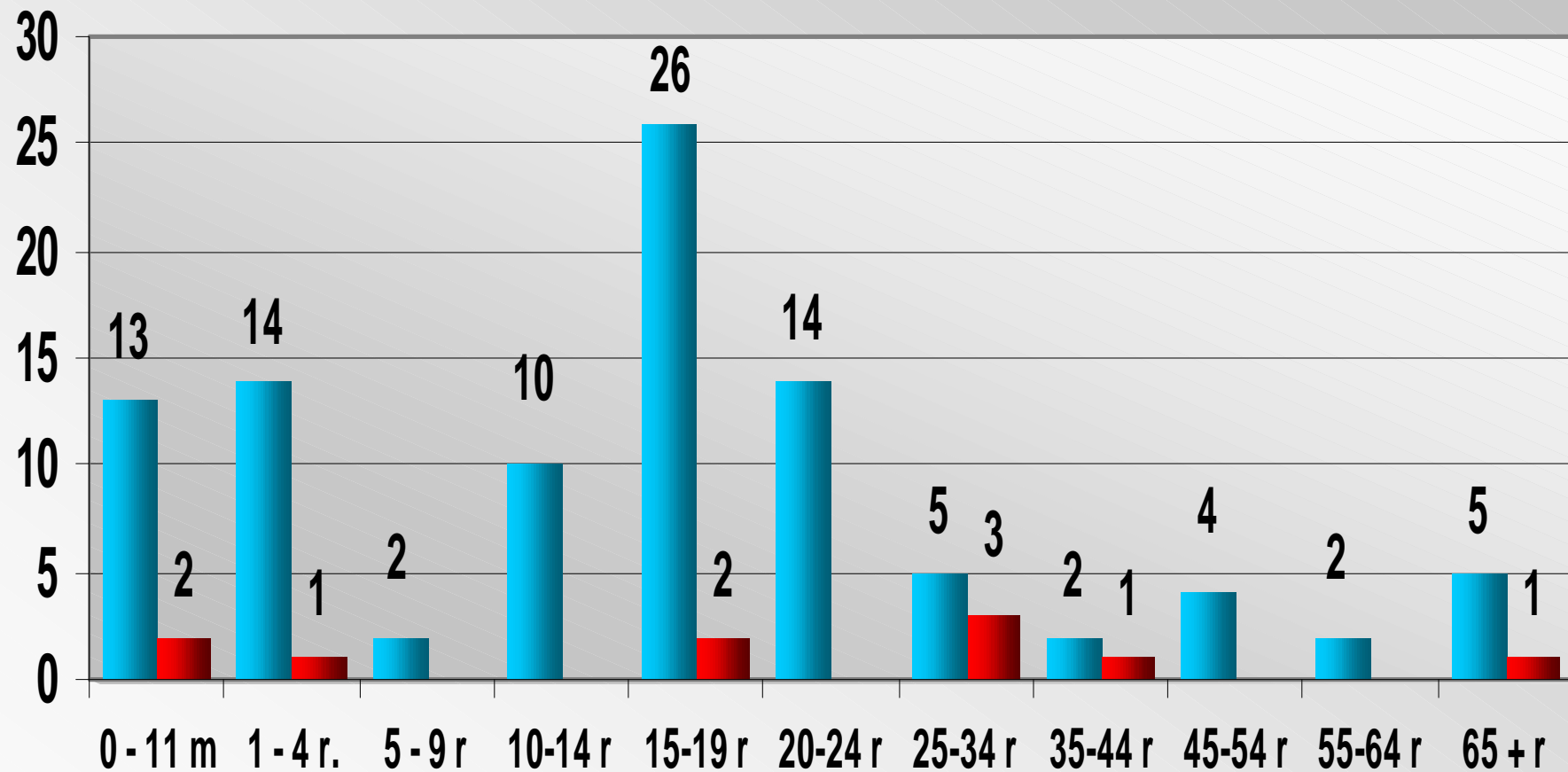
Specifická nemocnost invazivního meningokokového onemocnění vč. úmrtí, Česká republika, 2003

Specifická nemocnost invazivního meningokokového onemocnění vč. úmrtí, Česká republika, 2004

Specifická nemocnost invazivního meningokokového onemocnění vč. úmrtí, Česká republika, 2005

Závěr

- **pokles % sk.C a vzestup % sk.B** (není to jen celorepublikový jev)
- nemocnost sk.B má dlouhodobě stabilní trend, u sk.C trend vzestupný (i když v r. 2004 zaznamenán pokles)
- dlouhodobě IMO způsobují hypervirulentní komplexy ST-11 (23,8%), ST-18 (8,6%) a ST-32 (7,6%)
- pouze 14,3% IMO v r. 2004 nenáležely do hypervirulentního komplexu

Závěr

- určování do klonálních komplexů umožnilo detekci nového hypervirulentního komplexu N.M. sk.Y (ST-23)
- Séroskupina Y často zjišťována u nosičů (4,2%)
- 1993-2004 sk.Y pouze 19 IMO (1,1%), vykazuje ale nejvyšší smrtnost (26,3%)
- od ledna 2005 dostupná polysacharidová tetra vakcína A+C+Y+W135